

Czerwończyk fioletek *Lycaena helle* (4038)

Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek:

Gatunek występuje wyłącznie w regionie biogeograficznym kontynentalnym.

Koordynatorzy obecny i w poprzednim badaniu:

Marcin Sielezniew

Eksperti lokalni obecni i w poprzednim badaniu:

Badania monitoringowe w roku 2014 wykonywało 17 ekspertów: Tomasz Blaik, Jan Dziekański, Mariusz Gwardian, Marek Hołowiński, Konrad Kata, Bogdan Klejzerowicz, Marcin Kutera, Adam Malkiewicz, Wiaczesław Michalczuk, Krzysztof Pałka, Sławomir Pawlak, Łukasz Przybyłowicz, Agnieszka Sala, Marcin Sielezniew, Stefan Sobczak, Dariusz Tarnawski, Paweł Walkiewicz.

Badania monitoringowe w roku 2011 wykonywało 12 ekspertów: Tomasz Blaik, Jan Dziekański, Krzysztof Frąckiel, Mariusz Gwardian, Marek Hołowiński, Adam Malkiewicz, Wiaczesław Michalczuk, Krzysztof Pałka, Łukasz Przybyłowicz, Marcin Sielezniew, Dariusz Tarnawski, Paweł Walkiewicz.

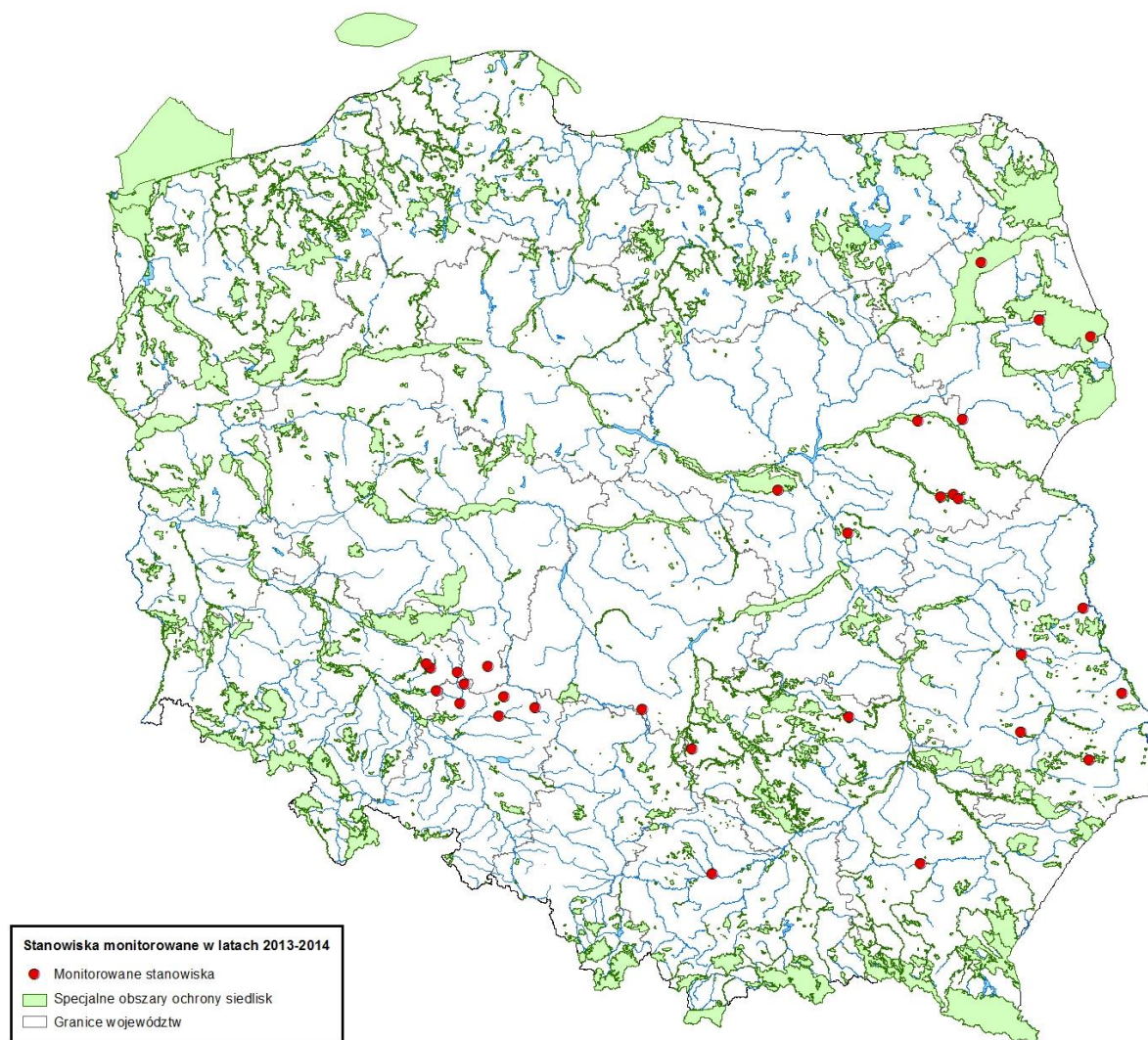
Rok/lata poprzednich badań: 2011

Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

Monitoring gatunku w 2014 r. przeprowadzono na 30 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Stanowiska te są zlokalizowane w województwach: dolnośląskim (3 stanowiska), lubelskim (5), łódzkim (1), małopolskim (1), mazowieckim (6), opolskim (5), podkarpackim (1), podlaskim (4), świętokrzyskim (2), wielkopolskim (1). W porównaniu z obserwacjami prowadzonymi w 2011 r. (17 stanowisk) udało się zwiększyć liczbę monitorowanych populacji o 14 lokalizacji.

Przybyły stanowiska w rejonach dotychczas nie reprezentowanych w sieci tj. w woj. łódzkim (Bobry k. Radomska), wielkopolskim (Baranowo) i podkarpackim (Mrowla); zwiększono liczbę stanowisk w woj. dolnośląskim (Miodary koło Oleśnicy), mazowieckim (Chodów, Golice, Treblinka, Wólka Leśna), opolskim (Gorzów Śląski, Kochłowice, Markotów Duży) podlaskim (Ciechanowiec - Płatki, Straszewo), świętokrzyskim (Rudka). Zrezygnowano natomiast z jednego wcześniej monitorowanego stanowiska (Wrzósówka) ze względu na całkowite zniszczenie siedliska odnotowane w czasie poprzedniej serii badań monitoringowych. W chwili obecnej możemy mówić o prawie pełnej reprezentacji rozmieszczenia

geograficznego czerwończyka fioletka w Polsce. W przyszłości proponuje się uzupełnienie, w miarę możliwości, listy monitorowanych stanowisk o lokalizacje w woj. pomorskim, kujawsko-pomorskim i lubuskim. Tamtejsze populacje są jednak słabo rozpoznane i brak w tym rejonie ekspertów lokalnych zainteresowanych udziałem w monitoringu. Proponuje się także dodanie 1-2 stanowisk w rejonie liczego występowania gatunku (na Podlasiu).

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1. Wskaźniki na stanowiskach (30)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk z daną oceną)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)			
		FV właściwa	U1 niezadawalająca	U2 zła	XX nieznana
Populacja	Liczba obserwowanych osobników	14	7	9	-
	Indeks liczebności	13	7	8	2
	Izolacja	8	13	9	-
Siedlisko	Powierzchnia	26	3	-	1
	Baza pokarmowa	16	11	3	-
	Wiatrochrony	26	4	-	-
	Zarastanie ekspansywnymi bylinami	16	10	3	1
	Zarastanie przez drzewa/krzewy	24	6	-	-

Populacja

Liczba obserwowanych osobników i indeks liczebności. Maksymalna *liczba obserwowanych osobników* na 100 m transektu w czasie jednej obserwacji wahała się od 1,7 w Gorzowie Śląskim (opolskie) do 24 w Podbieli (mazowieckie) i w prawie połowie przypadków (14 z 30 stanowisk) była oceniona jako właściwa FV, w 7 – niezadawalająca U1, 9 (w tym stanowiska Wólka i Wólka, gdzie gatunku w ogóle nie stwierdzono) – zła U2. Bardzo podobny rozkład ocen miał *indeks liczebności*, z tym że w przypadku 2 stanowisk nie został on skalkulowany ze względu na zbyt małą liczbę obserwacji. Wartości tego wskaźnika mieściły się w przedziale od 3,1 os./100m w Gorzowie Śląskim do 47,5 os./100m w Baranowie (wielkopolskie). Nie stwierdzono zróżnicowania geograficznego pod względem ocen obu w/w wskaźników.

Izolacja. W przypadku 8 z 30 stanowisk ocena wskaźnika *izolacja* została określona jako właściwa FV, nieco więcej (13) było ocen niezadawalających U1, a 9 - złych U2. Trzeba jednak pamiętać, że w wielu przypadkach wartość tego wskaźnika mogła zostać przeszacowana ze względu na brak danych o lokalnym rozmieszczeniu gatunku.

Siedlisko

Powierzchnia. Jest to wskaźnik nowy w stosunku do roku 2011. W zdecydowanej większości przypadków (25 z 30) *powierzchnia* siedliska (min. 0,3 ha we Włodawce a max. ok. 70ha w Ogródniczkach) została

określona jako właściwa, a tylko w 4 - niezadawalająca U1 (Ciechanowiec – Pałatki, Mrowla, Smogorzów, Włodawka). W przypadku stanowiska Wólka, gdzie gatunek prawdopodobnie wyginął, wskaźnik ten nie został określony (XX) ze względu na degradację siedliska.

Baza pokarmowa. Średni stopień pokrycia rdzestem wahał się od poniżej 5% do 70-75%. Ocena tego wskaźnika w ponad połowie przypadków (16 z 30) była właściwa, 11 - niezadawalająca U1, a tylko 3 – zła U2 (Wólka, Smogorzów, Bobry k. Radomska).

Wiatrochrony. Na zdecydowanej większości stanowisk (26 z 30) występowały korzystne warunki jeśli chodzi o wiatrochrony (oceny właściwe FV), a tylko w 4 przypadkach określono je jako mniej sprzyjające (Antoniówka, Dziadowa Kłoda, Markotów Duży, Międzyziesie) – ocena U1.

Zarastanie ekspansywnymi bylinami. Jest to wskaźnik nowy w stosunku do roku 2011. W ponad połowie przypadków (16) wartości tego wskaźnika zostały określone jako właściwe FV, 10 - niezadawalające U1, a tylko 3 (Chodów, Kijowice, Mrowla) – złe U2 (do ok. 55% udziału nawłoci i pokrzywy). W jednym przypadku stopień pokrycia ekspansywnymi bylinami nie został określony (XX), ponieważ w trakcie obserwacji cała powierzchnia monitoringowa została skoszona.

Zarastanie przez drzewa/krzewy. W większości przypadków (24 z 30) wartości tego wskaźnika zostały określone jako właściwe, a w 6 - niezadawalające U1 (maksymalnie 30% pokrycia).

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 2. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań

Zestawienie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w latach 2011 i 2014

L.p.	Lokalizacja stanowiska (obszar Natura 2000 lub województwo)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach								
			Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna		
			2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	
1.	PLH060025 Dolina Sieniochy	Antoniówka	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
2.	PLH300035 Baranów	Baranów	-	U2	-	U1	-	U1	-	U2	U2
3.	łódzkie	Bobry k. Radomska	-	U1	-	U1	-	U2	-	U2	U2
4.	PLH140032 Ostoja Nadliwiecka	Chodów	-	U2	-	U2	-	U1	-	U2	U2
5.	podlaskie	Ciechanowiec - Pałatki	-	U1	-	FV	-	U1	-	U1	U1
6.	dolnośląskie	Dziadowa Kłoda koło Sycowa	FV	U1	U1	U1	U1	U2	U1	U2	U2
7.	PLH140032 Ostoja Nadliwiecka	Golice	-	FV	-	U1	-	U1	-	U1	U1
8.	Opolskie	Gorzów Śląski	-	U2	-	FV	-	U1	-	U2	U2
9.	PLH200008	Kapice (dolina)	U1	U2	U1	U1	FV	U1	U1	U1	U1

	Dolina Biebrzy	Biebrzy)								
10.	PLH020065 Bierutów	Kijowice	U2	U2	U1	U2	U2	U2	U2	U2
11.	Opolskie	Kochłowice	-	U2	-	U1	-	XX	-	U2
12.	Opolskie	Łączany- Ziemielowice	FV	FV	FV	U1	U1	U1	FV	U1
13.	PLH060005 Dolina Środkowego Wieprza	Łąki Ciechańskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
14.	PLH060099 Uroczyska Lasów Strzeleckich	Łąki nad Wełnianką	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
15.	PLH120069 Łąki Nowohuckie	Łąki Nowohuckie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
16.	PLH160013 Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą	Markotów Duży	-	U2	-	U1	-	U1	-	U2
17.	świętokrzyskie	Międzyzlesie	U1	U1	FV	U1	U1	U1	U1	U1
18.	PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	Miodary koło Oleśnicy	-	FV	-	U1	-	FV	-	U1
19.	PLH180043 Mrowle Łąki	Mrowla	-	FV	-	U1	-	FV	-	U1
20.	podlaskie	Ogrodniczki	FV	U1	FV	U1	U1	U1	FV	U1
21.	PLH140001 Ostoja Bagno Całowanie	Podbiel	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV
22.	PLH260039 Wzgórza Kunowskie	Rudka	-	FV	-	FV	-	U1	-	U1
23.	Opolskie	Smogorzów	U1	U1	U1	U2	U2	U2	U2	U2
24.	PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	Sokołowice koło Oleśnicy	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV
25.	PLH200006 Ostoja Knyszyńska	Straszewo	-	U1	-	FV	-	U1	-	U1
26.	mazowieckie	Treblinka	-	FV	-	FV	-	FV	-	FV
27.	PLH060040 Dolina Łętowni	Władysławin	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1	FV
28.	lubelskie	Włodawka	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
29.	mazowieckie	Wólka	U2	U2	U1	U2	U2	U2	U2	U2
30.	PLH140032 Ostoja Nadliwiecka	Wólka Leśna	-	U2	-	FV	-	U1	-	U2
31.	świętokrzyskie	Wrzosówka	U2	-	U2	-	U2	-	U2	-
Suma ocen			9 FV 5 U1 3 U2	11 FV 10U1 9 U2	10 FV 6 U1 1 U2	13FV 13U1 4U2	5 FV 8 U1 4 U2	8 FV 16U1 5U2 1XX	8 FV 5 U1 4 U2	6 FV 13U1 11 U2

Populacja

Stan populacji na 11 z 30 monitorowanych stanowisk został określony jako właściwy FV (np. Golice w woj. mazowieckim, Mrowla w woj. podkarpackim czy Sokołowice na Dolnym Śląsku), na kolejnych 10 – jako niezadowolający U1 (m.in. Dziadowa Kłoda w woj. dolnośląskim, Straszewo w woj. podlaskim, Włodawka na Lubelszczyźnie), a w przypadku pozostałych 9 jako zły U2 (np. Kochłowice na Opolszczyźnie, Chodów w woj. Mazowieckim). Oceny niewłaściwe wynikały z niskiej względnej liczebności obserwowanych imagines jak również izolacji.

W przypadku 5 stanowisk populacji parametr populacja został oceniony niżej w porównaniu z rokiem 2011, głównie ze względu na mniejsze zagęszczenia imagines, co mogło mieć związek z sezonowymi fluktuacjami liczebności lub też zmianami siedliskowymi (zarastanie, intensywne koszenie w nieodpowiednich terminach). Stan taki stwierdzono m.in. w Antoniówce na Lubelszczyźnie, Dziadowej Kłodzie na Dolnym Śląsku czy Ogrodniczkach na Podlasiu. W przypadku jednego stanowiska (Władysławin w woj. lubelskim) stan uległ poprawie (wyższa liczebność), ale trudno określić przyczyny tego wzrostu, ponieważ wg eksperta lokalnego stanowisko jest w nieodpowiedni sposób użytkowane.

Siedlisko

Stan siedliska można określić jako właściwy FV na 13 stanowiskach (np. Ciechanowiec Pałatki na Podlasiu, Gorzów Śląski na Opolszczyźnie, Łąki Ciechańskie w woj. lubelskim) niezadowolający U1 – 13 (np. Miodary na Dolnym Śląsku, Ogrodniczki na Podlasiu), a zły U1 - 4 (np. Wólka w woj. mazowieckim, Smogorzów w woj. opolskim). Oceny U1 i U2 wynikają głównie niskich ocen wskaźników *baza pokarmowa* oraz *zarastanie ekspansywnymi bylinami*. Ponownie monitorowanych było 16 stanowisk. W przypadku 6 stanowisk (np. Wólka w woj. mazowieckim, Międzyzlesie w woj. świętokrzyskim) monitorowanych ponownie oceny są niższe niż w 2011 r., w pozostałych – takie same. Różnice mogą jednak wynikać z istotnych zmian, jakie nastąpiły jeśli chodzi o wskaźniki w stosunku do tych przyjętych podczas pilotażowego monitoringu. Dodano dwa nowe wskaźniki – powierzchnia siedliska i zarastanie ekspansywnymi bylinami co może wpływać na bardziej konserwatywne ocenianie stanu siedliska.

Perspektywy ochrony

Perspektywy zachowania gatunku na 8 z 30 stanowisk zostały określone jako dobre FV (np. Łąki Ciechańskie na Lubelszczyźnie czy Łąki Nowohuckie w woj. Małopolskim), w przypadku 16 stanowisk ocena była niezadowolająca U1 (np. Antoniówka w woj. lubelskim, Rudka w woj. świętokrzyskim, Łączany Ziemielowice w woj. opolskim), a 5 (Bobry k. Radomska – woj. łódzkie, Dziadowa Kłodowa i Kijowice – woj. dolnośląskie, Smogorzów – woj. opolskie, Wólka – woj. mazowieckie) - zła U2. Dla jednego stanowiska perspektywy zostały określone jako nieznane XX. W przypadku 2 stanowisk (Kapice – woj. podlaskie, Dziadowa Kłoda – Dolny Śląsk) perspektywy pogorszyły się w porównaniu z rokiem 2011, a na jednym (Sokołowice koło Oleśnicy - dolnośląskie) poprawiły się. Niekorzystne rokowania związane są głównie z obserwowanymi zmianami sukcesyjnymi w siedliskach. Na pozostałych 13 powtórnie monitorowanych stanowiskach oceny perspektyw pozostały bez zmian.

Ocena ogólna. W przypadku 6 stanowisk (16,7%) ocena ogólna została określona jako właściwa FV, 13 (46,6%) - niezadowolająca U1, a 11 (36,6%) - zła U2. Złe oceny wynikały albo ze złych ocen wszystkich parametrów (np. Kijowice w opolskim, Wólka w mazowieckim), albo ze złego stanu siedlisk i niekorzystnych perspektyw (np. Smogorzów w opolskim, Dziadowa Kłoda w dolnośląskim). W przypadku stanowiska Wólka Leśna w mazowieckim zadecydowała ocena stanu populacji. W przypadku 16 stanowisk badanych w obu etapach prac podobne oceny otrzymało 9 stanowisk, gorsze – 6 stanowisk i lepsze – jedno stanowisko. Gorszy ogólny stan ochrony w roku 2014 stwierdzono na takich stanowiskach, jak np. Dziadowa Kłoda (dolnośląskie), Łąki nad Wełnianką (lubelskie), czy Ogrodniczki (podlaskie). Decydowały o

tym różne parametry w zależności od stanowiska. Na stanowisku Władysławin lepsza (FV) niż w 2011 r. ocena ogólna była efektem lepszej oceny stanu populacji.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów w obszarach Natura 2000

Tab. 3. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach N2000 i porównanie wyników badań
Zestawienie ocen parametrów stanu ochrony gatunku na badanych obszarach N2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w latach 2011 i 2014

Obszar N2000 (liczba stanowisk)	Oceny dla obszarów N2000							
	Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
PLH020065 Bierutów (1)	-	U2	-	U2	-	U2	-	U2
PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego (2)	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1
PLH060005 Dolina Środkowego Wieprza (1)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
PLH060025 Dolina Sieniochy (1)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
PLH060040 Dolina Łętowni (1)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
PLH060099 Uroczyska Lasów Strzeleckich(1)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
PLH120069 Łąki Nowohuckie (1)	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
PLH140001 Ostoja Bagno Całowanie (1)	XX	FV	XX	FV	XX	U1	XX	U1
PLH140032 Ostoja Nadliwiecka (3)	-	U1	-	U1	-	U1	-	U1
PLH160013 Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą (1)	-	U2	-	U1	-	XX	-	U2
PLH180043 Mrowle Łąki (1)	-	U1	-	U2	-	FV	-	U2
PLH200006 Ostoja Knyszyńska (1)	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
PLH200008 Dolina Biebrzy (1)	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
PLH260039 Wzgórza Kunowskie (1)	-	FV	-	FV	-	U1	-	XX
PLH300035 Baranów (1)	-	U1	-	U1	-	U1	-	U1
Suma ocen	2 FV, 6 XX	4 FV, 3 U1, 2 U2, 6 XX	2 FV, 6 XX	3 FV, 4 U1, 2 U2, 6 XX	1 FV, 1 U1, 6 XX	3 FV, 4 U1, 1 U2, 7 XX	2 FV, 6 XX	1 FV, 4 U1, 3 U2, 7 XX

Większość monitorowanych w 2014 r. stanowisk było zlokalizowanych w obrębie (łącznie 15) obszarów N2000. Na terenie jednego obszaru znajdowało się zazwyczaj jedno stanowisko za wyjątkiem PLH020091 „Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego” i PLH140032 „Ostoja Nadliwiecka”, gdzie były odpowiednio po 2 i 3 stanowiska. Ze względu na reprezentatywność populacji, ocena poszczególnych parametrów w 2014 r. była możliwa tylko w przypadku 8 obszarów. Jeden z nich uzyskał ocenę ogólną właściwą FV (PLH120069 „Łąki Nowohuckie”), 4 – niezadawalającą U1, 3 – złą U2. Niskie oceny ogólne wynikały często z pesymistycznych perspektyw ochrony. Porównania z wcześniejszymi obserwacjami są trudne ponieważ w 2011 r. większość obszarów nie była oceniana, a kilka innych trafiło do sieci monitoringu czerwoczyka fioletka po raz pierwszy dopiero w roku 2014. Stwierdzono jedynie, że w przypadku obszaru PLH020091

„Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego” ocena ogólna została obniżona ze względu na gorszy stan siedliska.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 4. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (30)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego i porównanie z rokiem 2011

Kod	Oddziaływanie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ pozytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny lub nieznan (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach tak- podać liczbę/nie
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	
A02	zmiana sposobu uprawy	30							1			1
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	30									2	Nie
A03	koszenie / ścinanie trawy	30	1	1	2			1	3	2	4	18
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	30							2	4		Nie
A03.02	nieintensywne koszenie	30			2					1		Nie
A03.02	nieintensywne koszenie	30							6	5	2	Nie
A04	Wypas	30		1								2
A04.01.01	intensywny wypas bydła	30							1			Nie
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	30							6	1		1
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	30								1	2	1
A09	Nawadnianie	30								1		Nie
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	30								1		Nie
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	30								1		Nie
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe	30					1					Nie
D01.02	drogi, autostrady	30						2			1	1
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	30					1	1				Nie
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	30									1	2
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	30									1	Nie
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	30						1				Nie
G01.03.01	regularne kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi	30							1			Nie

G05.04	Wandalizm	30									1	Nie
I01	nierodzące gatunki zaborcze	30							2			Nie
I02	problematyczne gatunki rodzime	30							1			Nie
J01.01	wypalanie	30									2	4
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	30								1		1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	30								2	2	5
J02.04.01	zalewanie	30									1	4
J02.05.04	zbiorniki wodne	30							2		1	Nie
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych	30			1							Nie
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	30							1			Nie
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	30							3	5	4	8
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	30								1		Nie
K04.05	Szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym zwierzynę tówną)	30								1		Nie

Najwięcej negatywnych oddziaływań związanych było z intensywnym koszeniem lub też prowadzącym do sukcesji brakiem jakiegokolwiek użytkowania. Zwracano uwagę również m.in. na melioracje, nawożenie, nierodzące gatunki zaborcze, intensywny wypas. Wśród korzystnych oddziaływań wymieniano najczęściej koszenie (w tym nieintensywne). Porównania z 2011 r. są trudne ze względu na znacznie większą liczbę stanowisk monitorowanych w roku 2014 r., ale ogólnie struktura oddziaływań wydaje się być podobna.

Tab. 5. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań (30) Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego i porównanie z rokiem 2011

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)			Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach tak-podać liczbę/nie
			A	B	C	
A02	zmiana sposobu uprawy	30	1	1		3
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	30			2	nie
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	30	5	3		nie
A03.02	nieintensywne koszenie	30		1		nie
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	30	7	3	1	nie
A04.01.01	intensywny wypas bydła	30	1			nie
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak	30	2		1	1

	wypasu				
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	30	1		2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	30			1
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	30	1		
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	30		1	
E	Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe	30	1		
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	30		1	
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	30			4
G01.03.01	regularne kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi	30	1		
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	30			2
I01	nierodzące gatunki zaborcze	30	2	1	1
I02	problematiczne gatunki rodzime	30	1	1	1
J01.01	wypalanie	30			3
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	30			3
J02.01	Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie	30	2	1	
J02.04.01	zalewanie	30			1
J02.05.04	zbiorniki wodne	30			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	30		4	3
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	30		1	

Wśród najczęściej wymienianych przez ekspertów lokalnych zagrożeń znalazły się zmiany siedliskowe będące skutkiem ewolucji biocenotycznej/zaniechana koszenia i ekspansją problematycznych gatunków roślin oraz te związane z intensyfikacją użytkowania łąk. Porównania z 2011 r. są trudne ze względu na znacznie większą liczbę stanowisk monitorowanych w roku 2014, a w związku z tym wiele zagrożeń specyfikowanych jest po raz pierwszy.

Informacja o gatunkach obcych

Tab. 6. Gatunki obce

Zestawienie informacji o gatunkach obcych, stwierdzonych w trakcie monitoringu gatunku

Lokalizacja stanowiska (obszar N2000 lub województwo)	Stanowisko	Obserwowane gatunki obce (lista gatunków)	
		Wyniki poprzednich badań (2011)	Wyniki obecnych badań (2014)
PLH300035 Baranów	Baranów	-	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2013-2014

woj. łódzkie	Bobry k. Radomska	-	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
PLH140032 Ostoja Nadliwiecka	Chodów	-	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L., szczaw omszony <i>Rumex confertus</i> Willd., kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
woj. dolnośląskie	Dziadowa Kłoda koło Sycowa	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	-
PLH140032 Ostoja Nadliwiecka	Golice	-	winobluszcz zaroślowy <i>Parthenocissus inserta</i> (A.Kern.) Fritsch
PLH020065 Bierutów	Kijowice	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L., <i>Tanacetum parthenium</i> (L.) Sch. Bip.	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L., nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton, <i>Tanacetum parthenium</i> (L.) Sch. Bip.
woj. opolskie	Kochłowice	-	<i>Rudbeckia laciniata</i> L.
woj. opolskie	Łączany-Ziemielowice	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.,	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L., nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH160013 łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą	Markotów Duży	-	Nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L., Nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	Miodary koło Oleśnicy	-	nawłoc kanadyjska <i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH180043 Mrowle łąki	Mrowla	-	nawłoc kanadyjska <i>olidago gigantea</i> Aiton
PLH140001 Ostoja Bagno Całowanie	Podbiel	nawłoc kanadyjska <i>Solidago gigantea</i> Aiton	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH260039 Wzgórze Kunowskie	Rudka	-	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
woj. opolskie	Smogorzów	nawłoc kanadyjska <i>Solidago gigantea</i> Aiton	-
PLH020091 Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	Sokołowice koło Oleśnicy	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L., <i>Solidago graminifolia</i> (L.) Elliott	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
woj. lubelskie	Włodawka	-	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
woj. mazowieckie	Wólka	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
PLH140032 Ostoja Nadliwiecka	Wólka Leśna	-	życica wielokwiatowa <i>Lolium multiflorum</i> Lam.
woj. świętokrzyskie	Wrzosówka	-	-

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem – na podstawie badań prowadzonych w danym etapie.

Na chwilę obecną modyfikacja metodyki nie wydaje się niezbędna. Jeśli w przyszłości okaże się, że wskaźniki liczebności poszczególnych populacji utrzymują się na niskim, ale stabilnym poziomie należy rozważyć skorygowanie waloryzacji lub też uwzględnienie powierzchni zajmowanej przez gatunek przy ocenie stanu populacji (obecnie wskaźnik ten stanowi składową ocenę stanu siedliska). Możliwe jest również sprzężenie z powierzchnią i względną liczebnością izolacji, tak aby ocena dużych i stabilnych populacji zamieszkujących znaczną powierzchnie nie była zaniżana przez duży dystans dzielący je od innych populacji.

Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

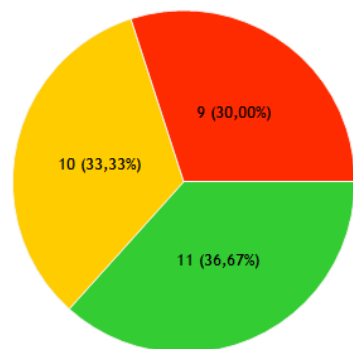
W przypadku stanowiska łąki Nowohuckie od kilku lat w sezonie późnojesiennym prowadzone jest naprzemienne koszenie, które korzystnie wpływa na właściwości siedliskowe stanowiska. Wielu ekspertów sugeruje również wprowadzenie ekstensywnego użytkowania polegającego na koszeniu w terminach dopasowanych do biologii gatunku. Na części stanowisk proponuje się również karczowanie krzewów i zwalczanie ekspansywnych bylin. Niektórzy eksperci szans na ochronę upatrują w programach rolnośrodowiskowych.

Syntetyczne podsumowanie wyników dla gatunku

Monitoring gatunku w 2014 r. przeprowadzono na 30 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym. W porównaniu z obserwacjami prowadzonymi w 2011 r. (17 stanowisk) udało się zwiększyć liczbę monitorowanych populacji o 14 lokalizacji. Zrezygnowano natomiast z jednego wcześniej monitorowanego stanowiska ze względu na całkowite zniszczenie siedliska odnotowane w czasie poprzedniej serii badań monitoringowych.

Region kontynentalny

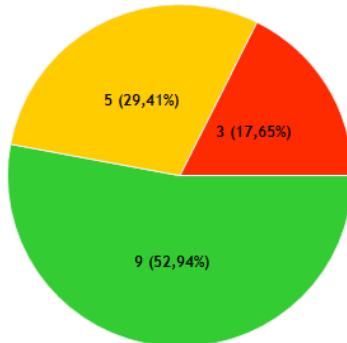
Populacja 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

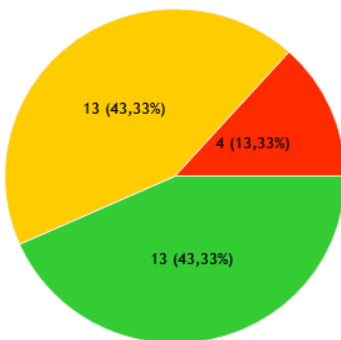

Populacja 2011

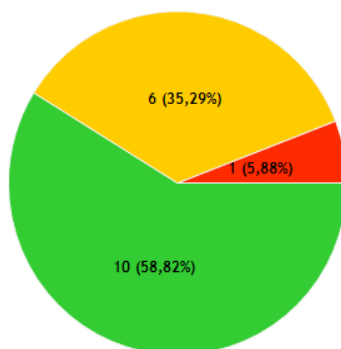
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Siedlisko 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

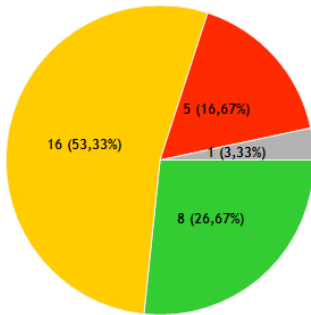
Siedlisko 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

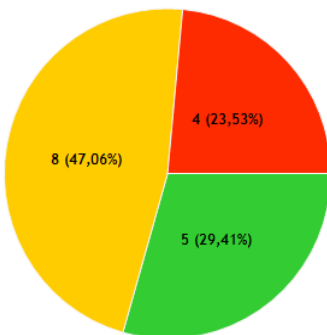

Perspektywy ochrony 2014

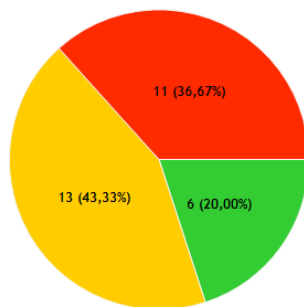
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadawalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznanym

Perspektywy ochrony 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadawalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznanym

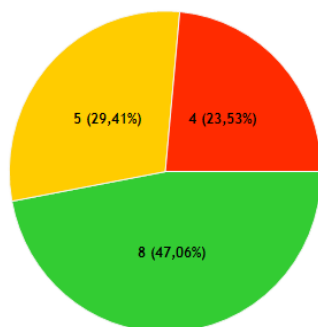
Ocena ogólna 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadawalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznanym

Ocena ogólna 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadawalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Populacja

Wśród 40 monitorowanych w 2014 r. stanowisk czerwończyka fioletka stan 11 (36,7%) został określony jako właściwy FV, kolejnych 10 (33,3%) – niezadawalający U1, a pozostałych 9 (30%) – zły U2. Oceny niewłaściwe wynikały z niskiej względnej liczebności obserwowanych imagines, jak również izolacji populacji.

W przypadku stanowisk badanych w obu etapach prac podobne oceny otrzymało 10 stanowisk, gorsze – 5 stanowisk i lepsze – jedno stanowisko. Gorszy ogólny stan ochrony w roku 2014 stwierdzono na stanowiskach Dziadowa Kłoda (dolnośląskie), Antoniówka i łąki nad Wełnianką (lubelskie), Kapice i Ogrodniczki (podlaskie), głównie ze względu na mniejsze zagęszczenia imagines, co mogło mieć związek z sezonowymi fluktuacjami liczebności lub też zmianami siedliskowymi (ale np. na stanowisku łąki nad Wełnianką, gdzie zanotowano niższą ocenę stanu populacji, ocena stanu siedlisk w obu badaniach monitoringowych była FV). Na stanowisku Władysławin lepsza (FV) niż w 2011 r. ocena ogólna była efektem wyższej oceny stanu populacji.

Siedlisko

Stan siedliska można określić jako właściwy FV na 13 stanowiskach (43,3%), również na 13 – niezadawalający U1, a na 4 – zły U2. Wynika to głównie z niskich ocen wskaźników *baza pokarmowa* oraz *zarastanie ekspansywnymi bylinami*. Bezpośrednie porównanie z wynikami z roku 2011 nie jest możliwe, gdyż wówczas monitoring wykonywano na zdecydowanie mniejszej (o 13) liczbie stanowisk. Ponownie monitorowanych było 16 stanowisk. W przypadku 6 stanowisk (np. Wólka w woj. mazowieckim, Międzyzlesie w woj. świętokrzyskim) monitorowanych ponownie oceny są niższe niż w 2011 r., w pozostałych – takie same. Różnice mogą jednak wynikać z istotnych zmian, jakie nastąpiły jeśli chodzi o wskaźniki w stosunku do tych przyjętych podczas pilotażowego monitoringu. Zmiany te polegały na uwzględnieniu powierzchni siedliska oraz zarastania przez ekspansywne byliny. Szczególnie uwzględnienie tego ostatniego mogło zaniżyć oceny stanu siedliska.

Perspektywy ochrony

Perspektywy zachowania gatunku na 8 z 30 stanowisk (26,7%) zostały określone jako dobre FV, w przypadku 16 (53,3%) ocena była niezadawalająca U1, 5 (16,7%) – zła U2. Niekorzystne rokowania związane są głównie z obserwowanymi zmianami sukcesyjnymi siedlisk. Bezpośrednie porównanie z wynikami z roku

2011 nie jest możliwe, gdyż wówczas monitoring wykonywano na zdecydowanie mniejszej liczbie stanowisk. Można jednak odnotować, że w przypadku 2 stanowisk (Kapice, Dziadowa Kłoda) perspektywy pogorszyły się w porównaniu z rokiem 2011, a na jednym (Sokołowice koło Oleśnicy) poprawiły. Na pozostałych 13 powtórnie monitorowanych stanowiskach oceny perspektyw pozostały bez zmian.

Ocena ogólna

W przypadku 6 stanowisk (20%) ocena ogólna została określona jako właściwa FV, 13 (43%) - niezadowolająca U1, a 11 (37%) - zła U2. Złe oceny wynikały zarówno z ocen wszystkich parametrów (np. Kijowice w opolskim, Wólka w mazowieckim) jak i przede wszystkim ze stanu siedlisk i niekorzystnych perspektyw (np. Smogorzów w opolskim, Dziadowa Kłoda w dolnośląskim), w przypadku stanowiska Wólka Leśna w mazowieckim ze stanu populacji. W przypadku stanowisk badanych w obu etapach prac podobne oceny otrzymało 9 stanowisk, gorsze – 6 stanowisk i lepsze – jedno stanowisko. Gorszy ogólny stan ochrony w roku 2014 stwierdzono np. na stanowiskach Dziadowa Kłoda (dolnośląskie), Łączany Ziemiełowice (opolskie), Łąki nad Wełnianką (lubelskie), Ogrodniczki (podlaskie), o czym decydowały różne parametry w zależności od stanowiska. Na stanowisku Władystawin lepsza (FV) niż w 2011 r. ocena ogólna była efektem lepszej oceny stanu populacji.